

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ (comparative research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อด้านอาหารและพฤติกรรมการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มที่มีภาวะโภชนาการปกติและภาวะทุพโภชนาการ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ที่ติดเชื้อไม่ต่ำกว่า 5 ปี มารับการขึ้นทะเบียนรายงานตัวและร่วมประชุมกลุ่มผู้ติดเชื้อกับประชาสงเคราะห์ จังหวัดเชียงใหม่ และเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ติดเชื้อ บ้านอัมพัน อ. สันป่าตอง กลุ่มผู้ติดเชื้อใจเขาใจเรา อ. สันป่าตอง กลุ่มผู้ติดเชื้อฟ้าสีขาว (บ้านป่าเมียง) อ. คอยสะเก็ด และกลุ่มพลุห่มสัสมพันธ์ อ. เมือง สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินชีวิตได้ตามปกติ ยินยอมและให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม สามารถอ่านออกเขียนได้ มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 60 คน กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี จำนวน 50 คน ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตาราง Yamane ทำการเก็บข้อมูลในเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2543

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามความเชื่อด้านอาหาร พฤติกรรมการบริโภคอาหาร
2. แบบบันทึกภาวะโภชนาการ เครื่องชั่งน้ำหนักและเครื่อง วัดส่วนสูง

แบบสอบถามความเชื่อด้านอาหาร พฤติกรรมการบริโภคอาหาร แบ่งเป็น 3 ตอน โดยมีลักษณะคำตอบ การให้คะแนน และแปลความหมายดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับ อายุ เพศ ศาสนา สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการติดเชื้อ การรับประทานยา และการดูแลสุขภาพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเชื่อด้านอาหารและโภชนาการของผู้ติดเชื้อเอชไอวี มีจำนวน 22 ข้อ โดยลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ

เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับความเชื่อดังกล่าว
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านไม่เห็นด้วยกับความเชื่อดังกล่าว
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ท่านไม่แน่ใจในความเชื่อดังกล่าว

การให้คะแนน เนื่องจากข้อความในแบบสอบถามความเชื่อมีลักษณะทั้งทางบวก และทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงขึ้นอยู่กับคำถามดังนี้

คำถามที่มีลักษณะทางบวก ถ้าเลือกคำตอบ

เห็นด้วย	ได้	3	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ได้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ได้	1	คะแนน

คำถามที่มีลักษณะทางลบ ถ้าเลือกคำตอบ

เห็นด้วย	ได้	1	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ได้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ได้	3	คะแนน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ติดเชื้อเอชไอวี มีจำนวน 42 ข้อ โดยลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

เป็นประจำ	หมายถึง	ปฏิบัติ 5 ถึง 7 วันต่อสัปดาห์
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติ 3 ถึง 4 วันต่อสัปดาห์
บ่อย	หมายถึง	ปฏิบัติ 1 ถึง 2 วันต่อสัปดาห์
นาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติ 1 ถึง 3 วันต่อเดือน
ไม่เคยปฏิบัติเลย	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวเลย

การให้คะแนน เนื่องจากข้อความคำถามในแบบสอบถามพฤติกรรมการบริโภคมีลักษณะทั้งทางบวก และทางลบ ดังนั้น การให้คะแนนจึงขึ้นอยู่กับข้อความดังนี้

ข้อคำถามที่มีลักษณะทางบวก ถ้าเลือกคำตอบ			
เป็นประจำ	ได้	5	คะแนน
บ่อยครั้ง	ได้	4	คะแนน
บ่อย	ได้	3	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ได้	2	คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย	ได้	1	คะแนน

ข้อคำถามที่มีลักษณะทางลบ ถ้าเลือกคำตอบ			
เป็นประจำ	ได้	1	คะแนน
บ่อยครั้ง	ได้	2	คะแนน
บ่อย	ได้	3	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ได้	4	คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย	ได้	5	คะแนน

การควบคุมคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. หาคความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านโรคเอดส์ 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการ 2 ท่าน ตรวจสอบ ความครอบคลุมของเนื้อหา และสำนวนภาษาที่ใช้ พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

2. หาคความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มจังหวัดลำพูน ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษารวม 10 คน แล้วนำไปหาคความเชื่อมั่นโดย แบบสอบถามความเชื่อของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (coefficient alpha or Cronbach coefficient) แบบวัดความเชื่อด้านอาหาร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74 แบบสอบถามพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ใช้วิธีทดสอบย้อนกลับ (test retest) ใช้เวลาห่างกัน 2 สัปดาห์ สำหรับแบบสอบถามพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.91

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทำหนังสือจากผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษาสถาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงกลุ่มเครือข่ายผู้ติดเชื้อ เอชไอวี ในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อชี้แจงการศึกษาและขออนุญาตเก็บข้อมูล
2. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ติดเชื้อเอชไอวี ที่ติดเชื้อไม่ต่ำกว่า 5 ปี ที่มารับการฉีดวัคซีน รายงานตัวและร่วมประชุมกลุ่มผู้ติดเชื้อกับประชาสงเคราะห์ จังหวัดเชียงใหม่ และเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ติดเชื้อบ้านอัมพัน อ. สันป่าตอง กลุ่มผู้ติดเชื้อใจเขาใจเรา อ. สันป่าตอง กลุ่มผู้ติดเชื้อฟ้าสีขาว (บ้านป่าเมียง) อ. คอยสะเก็ด และกลุ่มพหุศาสตร์สัมพันธ์ที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดเชียงใหม่
3. ผู้วิจัยอธิบายวิธีตอบแบบสอบถามของข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความเชื่อด้านอาหาร และพฤติกรรมการบริโภคอาหาร แล้วจึงให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง แล้วรอรับกลับคืน
4. ชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงกลุ่มตัวอย่าง บันทึกลงแบบบันทึกภาวะโภชนาการ
5. ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม และแบบประเมินภาวะโภชนาการของผู้ติดเชื้อแต่ละรายให้สมบูรณ์ จนได้กลุ่มตัวอย่างครบ ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 1 เดือน
6. คำนวณค่าดัชนีมวลกายของผู้ติดเชื้อแต่ละราย บันทึกลงแบบบันทึกภาวะโภชนาการ
7. วิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติที่ได้วางแผนไว้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (statistical package for the social science) โดยที่

- วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ใช้การแจกแจงความถี่ และร้อยละ
- วิเคราะห์ความเชื่อด้านอาหารและพฤติกรรมการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเปรียบเทียบความเชื่อด้านอาหารและพฤติกรรมการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่างที่มีภาวะโภชนาการแตกต่างกันโดยวิเคราะห์หาค่าลำดับที่เฉลี่ย (Mann – Whitney U test)